

Kies voor een hoopvol leven

Inleiding

Laat ik meteen beginnen met de belangrijkste vraag 'Waarom zou je eigenlijk kiezen voor een hoopvol leven?' Want er zijn heel wat mensen die ons adviseren om juist **niet** voor een hoopvol leven te kiezen. Hoop kan immers enorme teleurstellingen meebrengen? Je streeft naar iets, maar je bereikt het niet, zoals een bepaalde job, studie of je rijbewijs. Beter is het dan om de lat wat lager te leggen en alleen dingen te hopen die realiseerbaar zijn. Of je hoopt een bepaalde partner voor je te winnen maar die reageert niet op je avances, dan is het beter om op zoek te gaan naar een ander. Of je worstelt met een lichamelijke beperking of intellectuele grens. Dan kun je deze maar beter aanvaarden en werken met wat er is dan met dat wat er niet is.

De adviezen om maar niet te veel te hopen lijken heel aannemelijk, maar toch heb ik daar wel enkele vragen bij.

Allereerst: Waar komt dan het verlangen vandaan? Zouden we naar iets verlangen dat buiten onze mogelijkheden ligt? Zoals de bloesem in het voorjaar verwijst naar de vrucht in de zomer, verwijzen zo ook niet onze verlangens naar een hoopvolle vervulling ervan?

Ten tweede: Hopen zit toch in onze natuur. Kinderen groeien omdat ze verlangen naar zaken die juist nu nog buiten hun vermogen en zelfs buiten hun voorstellingsvermogen liggen. Het verlangen van een peuter om woordjes te leren wijst er toch op dat zijn leergierigheid tot een latere enorme kennisexplosie zal leiden? Dan gaan we hen toch ook niet ontmoedigen en zeggen dat ze moeten aanvaarden dat ze dat nu niet kunnen. Nee, we gaan hun verlangen om te leren en te ontdekken aanmoedigen. We hebben daar als volwassene zelfs grote verwachtingen van: we zien filmsterren, zangers, kampioenen, professoren en ministers in hen.

Hoopvol leven doet ons recht omdat wij mensen de gave hebben om ons dingen te verbeelden die er nog niet zijn (dit onderscheidt ons van de dieren) en daarmee wordt onze creativiteit wakker. En nu komen we gelijk bij een goede omschrijving van 'Hoopvol leven'. Hoopvol leven is in de spanningsboog durven staan tussen wat je nu verlangt (ook al is dit meer een voelen dan weten) en de vervulling ervan in de toekomst (ook al is dat nog onduidelijk). Zo wil ieder kind een ster worden, bijzonder worden, ergens in uitblinken ook al heeft hij nog geen idee hoe dat verlangen precies gerealiseerd zal worden.

Hoopvol leven is dus dat je geen genoegen neemt met het bestaande, maar dat je je laat inspireren door dat wat achter de horizon ligt. Denk daarbij aan Mozes hoe hij het volk Israël uit het land Egypte ging halen door in opstand te komen tegen het bestaande, de slavernij, en op weg te gaan naar het beloofde land, een land van melk en honing.

Waarom toch hopen

Naast het idee dat hopen in onze natuur ligt denk ik dat er nog een aantal redenen te bedenken zijn waarom we mogen en misschien zelfs moeten hopen.

- Hoop geeft je leven zin. Door een hoopvol toekomstperspectief voor ogen te houden ontdek je wat er werkelijk toe doet en kun je keuzes maken tussen zaken die belangrijk zijn en die niet belangrijk zijn. Hoop helpt je om doelen te stellen en ergens naar te streven.
- Hoop maakt je weerbaar. Je kunt beter teleurstellingen accepteren omdat je het heden in een lange termijn kader kan plaatsen.
- Hoop geeft je energie. Je krijgt wilskracht door de droom die voor je in het verschiet ligt.
- Hoop doet je op zoek gaan naar mogelijkheden, naar een weg en middelen om dichterbij het verlangde doel te komen.
- Hoop scheidt verandering. Echte levensveranderingen komen niet door druk of angst maar door een verlangen.
- Hoop maakt ook je relaties anders. Doordat je hoopvol toekomstgericht leeft kun je positiever over jezelf en anderen denken. Je ontdekt sneller waar mensen jouw ideaal bevestigen en hoop creëren waar anderen de hoop niet zien. En zo helpt hoop je ook om beter te vergeven.

Soorten hoop

Nu iets over de verschillende vormen van hoop en ontdek welke hoop jouw leven bepaalt. Er zijn vier soorten hoop. Twee daarvan zijn gericht op iets negatiefs en twee op iets positiefs. Twee zijn gericht op het verleden en twee gericht op de toekomst.

- a. Negatief/heden-verleden. Je hoopt dat er een einde komt aan huidig leed. Bijvoorbeeld: je bent al lange tijd ziek maar je hoopt dat je weer gezond wordt, of je hoopt uit je financiële problemen te geraken, dat het pesten op je werk stopt etc. Hoop is dus dat huidig leed stopt. De emotie die daarbij de overhand heeft is verdriet.
- b. Negatief/toekomst. Je hoopt dat toekomstig leed wordt afgewend. Iets negatiefs dat er nog niet is maar waarvoor je bang bent dat het gaat komen. Je maakt je bijvoorbeeld zorgen voor de oude dag, maar je hoopt dat het mee zal vallen. Je maakt je zorgen over het milieu maar je hoopt dat de regeringsleiders er op tijd oplossingen voor vinden. De emotie die hierbij overheerst is angst.
- c. Positief/verleden. Je hoopt dat het positieve van het verleden zich in de toekomst gaat herstellen. 'Make America great again'. Je hoopt terug te kunnen gaan wonen in je geboorteplaats of je zoekt op facebook naar je eerste geliefde. Meestal zaken die op een teleurstelling uitlopen, omdat het verleden niet stilstaat. Nostalgie maakt zelden echt gelukkig. Hierbij vlucht je in zoete gevoelens van romantiek.
- d. Positief/toekomst. Je kunt echter ook hopen op iets positiefs dat zich nog niet heeft voltrokken. Hopen op iets dat je nog niet ziet, zegt Paulus in Rom. 8:24. En het is deze laatste hoop die ons drijft, inspireert, ons tot mensen maakt en waarvoor we geschapen zijn. Je laten bepalen door je beperkingen brengen je niet dichterbij je dromen. Zijn alle dingen niet ontstaan doordat mensen zijn gaan dromen van het onmogelijke, denk aan de gloeilamp en alle andere technische ontwikkelingen van de laatste eeuwen? De emotie hier is blijdschap.

I. Negatief Gericht op heden/verleden	II. Negatief Gericht op de toekomst
III. Positief Gericht op het verleden	IV. Positief Gericht op de toekomst

Spanningsveld

Als ik je uitnodig voor een hoopvol leven, dan denk ik aan hoop uit de vierde categorie. Hoop die zowel positief als toekomstgericht is. Allereerst omdat deze hoop een sterke gezonde spanning in ons leven teweegbrengt tussen verlangen en vervulling. Spanning die we nodig hebben om doelgericht te leven en het beste uit onszelf te halen om die hoop gerealiseerd te zien. Hoop maakt ons leven zinvol, het krijgt er betekenis door. En het voorkomt dat we onze energie gaan geven aan allerlei zaken die ons verdelen en ons leven leeg en zonder voldoening laten. Ik heb een enorme bewondering voor sporters en wetenschappers die ergens hun focus op zetten en bereid zijn om daar de prijs voor te betalen.

Hoe houden we dit spanningsveld echter gezond. Want een spanningsveld kan ook ongezond worden en enorme frustraties in ons leven teweegbrengen, zodat we keer op keer teleurgesteld worden zonder dat we vooruitkomen.

Om nu te weten of de hoop waarvoor je leeft jou in een gezond spanningsveld brengt, geef ik de volgende criteria:

Is het van jou?

Is het object waarop je hoopt iets dat vanuit jouw hart opkomt? Is het een verlangen en een droom van jezelf? Of is het iets dat anderen willen dat jouw levensdoel is? Bijvoorbeeld een bepaalde studie waarbij je denkt de goedkeuring van je ouders te verwerven of een bepaalde status in de maatschappij te krijgen of omdat je denkt dat je hier goed gaat verdienen.

Past het bij je?

Is dat wat je hoopt ook in overeenstemming met jouw talenten? Wijzen jouw interesses en dat wat je graag doet ook in die richting. Natuurlijk ontdek je je talenten niet in een keer en heb je misschien meer in huis dan je tot nu toe ontdekt hebt. Toch is het onderzoeken van je talenten een sterk hulpmiddel om de spanning tussen wat je hoopt en je inzet nu gezond te houden.

Zie je de weg naar het object van de hoop?

Om het object van de hoop te bereiken moet je ook de weg ernaar toe zien. Willen we niet blijven dromen en teleurgesteld worden dat ze niet uitkomen en dan maar weer nieuwe dromen zoeken, hebben we het nodig om een strategie te zien, een weg erheen. Natuurlijk zullen die wegen regelmatig veranderen en bijgestuurd moeten worden. Maar in het op zoek gaan naar wegen, ontdek je de middelen en mogelijkheden die God je heeft gegeven.

Is jouw hoop gekaderd is iets dat jouw leven overstijgt?

Hoop die alleen maar gericht is op jouw privé-wensen zal snel zijn glans verliezen. In ieder mens schuilt de goddelijke roeping om zijn leven te verbinden aan iets dat hem overstijgt: een ideaal, een zegen voor anderen, een bijdrage aan een betere toekomst voor deze wereld. Voor ons gelovigen is dat het koninkrijk van God. Dat wil zeggen dat Gods wil doorbreekt op deze wereld en alles onder zijn invloed en bedoeling komt te staan, in welk terrein van deze wereld dan ook.

Christelijke hoop

Christelijke hoop wordt vaak gezien als een soort troost voor na dit leven. Het leven is nu nog lastig maar na de dood wordt het goed. Dit soort hoop is echter geen hoop maar berusting. Deze hoop leidt ook niet tot vreugde en voldoening in het heden. En hoewel de dood voor de christen geen grens maar een overgang is, is de christelijk hoop allereerst gericht op deze wereld ('op aarde, zoals in de hemel'). Als Paulus zijn lezers uitnodigt om hoopvol te leven, laat hij ze (4 keer) naar de schepping kijken. Het is de schepping die reikhalzend verlangt naar de doorbraak van Gods koninkrijk hier op aarde en daarbij verwachtend uitkijkt naar ons, de mensen van dit koninkrijk (Rom. 8:18-25).

Dit perspectief geeft ons hoop, voor ons maar vooral voor onze kinderen en kleinkinderen. God laat zijn schepping niet los en zal zijn bevrijdingswerk voltooien en alles onder de heerschappij van koning Jezus brengen. Hoe dit precies zal gaan en hoe de kerk daar een sleutelrol in vervult is nog niet duidelijk maar dat dit zal gebeuren is zeker. Daarom is alles wat we doen gericht op dit toekomstperspectief, waar alles buigt voor onze Koning (Fil.2:9-11).

Wat betekent dit voor ons dagelijks leven in hoop?

Als we ontdekken welke waarde wij mensen hebben in Gods ogen en welke sleutelrol Hij ons toebedeelt in de doorbraak van het koninkrijk op aarde mag alles wat wij doen daardoor beïnvloed worden. Laten we dit eens toepassen op enkele terreinen.

Zelfstandig of samen

Dagelijks worden we op alle mogelijke manieren overstelpt met het verhaal dat wij allereerst naar onszelf en naar onze eigen behoeften moeten luisteren. Dat we vooral onszelf moeten zijn en ons niet door de wensen van anderen mogen laten leven. We moeten vooral ons zelf worden en ons zelf ontplooien in wie we werkelijk zijn. Nog afgezien dat dit verhaal ook een enorme druk geeft en we nooit helemaal weten wie we zelf zijn, maakt het ons ook eenzaam en weten we vandaag niet goed hoe we ons echt kunnen verbinden met elkaar. Want verbinden betekent ook gemeenschappelijke doelen nastreven, jezelf af en toe opzij zetten en de ander gelukkig maken. Gods rijk heeft hier de oplossing voor. Juist in onze overgave aan Gods rijk ligt het welzijn van de ander en komen onze talenten tot zijn recht. Ons toekomstperspectief is niet het verdwijnen van onze vrijheid en persoonlijke creativiteit, maar stuwt ze tot grote hoogte in dienst van de ander.

Identiteit en gastvrijheid

Onze samenleving (en helaas ook de kerk) raakt hopeloos verdeeld over de vraag hoe gastvrij wij naar de vreemdeling moeten zijn. De stem van de angst zegt dat we onze identiteit moeten beschermen door onze eigen culturele geschiedenis als superieur te beschouwen en te verdedigen. Gastvrij en open-zijn betekent onze angst loslaten en geloven dat echte ontmoetingen tot verrijking leiden. Door vanuit een hoopvolle toekomst te vertrekken, welke zeker multicultureel zal zijn (Openb. 7:9), hoeven we niet naïef te zijn en toch zonder angst geloven dat vanuit Gods oogpunt een multiculturele samenleving mogelijk is, evenals een multiculturele kerk.

Literatuur

Jürgen Moltmann, *Het experiment hoop*, 1974

C.R. Snyder, *The psychology of hope*, 1994

Roland van der Vorst, *Hoop*, 2009